

Załącznik nr 2

do wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego

dr Sławomir Presnarowicz
adiunkt w Katedrze Finansów Publicznych
i Prawa Finansowego
Wydział Prawa
Uniwersytetu w Białymstoku
ul. Mickiewicza 1
15-213 Białystok

AUTOREFERAT

1. Imię i nazwisko: SŁAWOMIR PRESNAROWICZ

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i rodzaju ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

- dyplom magistra prawa uzyskany na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego Filii w Białymstoku w 1990 r. (tytuł pracy magisterskiej: Kompetencje Państwowej Inspekcji Pracy, napisanej pod kierunkiem dr Teodozji Gregorczyk),
- stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa uzyskany na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku w 2001 r. (tytuł rozprawy doktorskiej: Ulgi i zwolnienia uznaniowe w Ordynacji podatkowej w Polsce, promotor prof. zw. dr hab. Eugeniusz Ruśkowski, recenzenci prof. zw. dr hab. Jan Głuchowski, dr hab. Leonard Etel).

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

- od 16 lutego 2004 r. do chwili obecnej adiunkt na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku,
- od 1 października 1999 r. do 30 września 2003 r. wykładowca w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Siedlcach,
- od 1 października 2002 r. do 30 września 2004 r. wykładowca w Wyższej Szkole Administracji Publicznej w Białymstoku.

4. Wskazane osiągnięcia wynikające z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz. 595 ze zm.)

4.1. Wśród osiągnięć naukowych, które w moim przekonaniu spełniają kryteria określone w art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz. 595 ze zm.), a więc zostały uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora i stanowią znaczny wkład w rozwój określonej dziedziny naukowej, należy wymienić:

I. monografię: Presnarowicz Sławomir, *Zaskarżanie decyzji podatkowych w Polsce*, Białystok 2014, ss. 199,

II. jednotematyczny cykl publikacji, który na potrzeby niniejszego autoreferatu został zatytułowany: „Model odwoławczy polskiego postępowania odwoławczego oraz wybranych krajów Unii Europejskiej”, składający się z następujących opracowań:

1) Presnarowicz Sławomir, *Zasady ogólne postępowania podatkowego*, [w:] *System prawa finansowego. T. 3. Prawo daninowe*, pod red. Leonarda Etela, Warszawa 2010, s. 731-740.

2) Presnarowicz Sławomir, *Rozstrzygnięcia w jurysdykcyjnym postępowaniu podatkowym*, [w:] *System prawa finansowego. T. 3. Prawo daninowe*, pod red. Leonarda Etela, Warszawa 2010, s. 773-782.

3) Presnarowicz Sławomir, *Nadzwyczajne środki weryfikacji rozstrzygnięć podatkowych*, [w:] *System prawa finansowego. T. 3. Prawo daninowe*, pod red. Leonarda Etela, Warszawa 2010, s. 797-803.

4) Presnarowicz Sławomir, *Postępowanie odwoławcze*, [w:] *System prawa finansowego. T. 3. Prawo daninowe*, pod red. Leonarda Etela, Warszawa 2010, s. 782-796.

5) Presnarowicz Sławomir, *Wygaśnięcie decyzji podatkowej*, [w:] *System prawa finansowego. T. 3. Prawo daninowe*, pod red. Leonarda Etela, Warszawa 2010, s. 803-804.

6) Presnarowicz Sławomir, *Rozprawa w postępowaniu podatkowym*, [w:] *Ordynacja podatkowa w praktyce. Materiały konferencyjne*, Białystok 2007, s. 67-78.

- 7) Presnarowicz Sławomir, [art. 207 – art. 271], [w:] *Ordynacja podatkowa. Komentarz*, Kosikowski Cezary, Etel Leonard, Dowgier Rafał, Pietrasz Piotr, Popławski Mariusz, Presnarowicz Sławomir, wyd. 3, Warszawa 2009, s. 907-1050.
- 8) Presnarowicz Sławomir, *Rozpatrywanie sporów podatkowych przed Trybunałem Administracyjnym w Wielkiej Brytanii*, [w:] *Sądownictwo administracyjne na Podlasiu 1994-2009*, kom. red. Wojciech Stachurski – przew. [et al.], Białystok 2009, s. 75-83.
- 9) Presnarowicz Sławomir, *System odvolání v daňovém řízení v České republice a Polsku*, [w:] *Aktuální otázky financí a finančního práva z hlediska fiskální a monetární podpory hospodářského růstu v zemích střední a východní Evropy po roce 2010. Soubor odborných statí z IX. mezinárodní vědecké konference*, Radim Boháč (ed.), Praha 2010, s. 560-570.
- 10) Преснарлович Славомир, *Доказательства в процедуре обжалования решений налоговых органов*, /в:/ *Инновационное развитие общества в условиях интеграции правовых систем. Редакционная коллегия*, Н.В. Сильченко (гл. ред.) (и др.), Гродно 2013, с. 88-90; Presnarowicz Sławomir, *Dokazatel'stva v procedure obžalovanija rešenij nalogovyvh organov*, [w:] *Innovacionnoe razvitie obščestva v uslovijach integracii provovych sistem*, redkol. N.V. Sil'čenko (gl. red.) [i dr.], Grodno 2013, s. 88-90.
- 11) Преснарлович Славомир, *Проблемы возникающие при обжаловании решений в польском налоговом процессе*, /в:/ *Проблемы правотворчества и правоприменения в государствах Центральной и Восточной Европы. Сборник научных статей. Редакционная коллегия*, Н.В. Сильченко, Минск 2012, с. 163-166; Presnarowicz Sławomir, *Problemy, vznikajusčie pri obžalovanii rešenij v pol'skom nalogovom processe*, [w:] *Problemy pravotvorčestva i pravoprimerenija v gosudarstvach Central'noj i Vostočnoj Evropy. Sbornik naučnych statej*, red. kol. N.V. Sil'čenko [et al.], Minsk 2012, s. 163-166.
- 12) Presnarowicz Sławomir, *Dowody w odwoławczym postępowaniu podatkowym oraz w procedurach nadzwyczajnych wzruszeń decyzji podatkowych*, [w:] *Ordynacja podatkowa. Dowody w postępowaniu podatkowym*, pod red. Rafała Dowgiera, Białystok 2013, s. 198-211.
- 13) Преснарлович Славомир, *Избранные проблемы обжалования решений в польском налоговом процессе на примере исследований, проведённых среди работников гминных налоговых органов: (войтов, бугомистов, президентов)*, /в:/ *Финансовые процедуры*

стран Центральной и Восточной Европы, Под ред. Славомира Преснаровича, Белосток 2013, с. 211-227; Presnarowicz Sławomir, *Izbranne problemy obžalovanija rešenij v pol'skom nalogovom processe na primere issledovanij, provedënnnych sredi rabotnikov gminnych nalogovych organov: (vojtov, buromistrov, prezidentov)*, [w:] *Finansovye procedury stran Central'noj i Vostočnoj Evropy*, pod red. Slavomira Presnaroviča, Białystok 2013, s. 211-227.

4.2. Presnarowicz Sławomir, *Zaskarżanie decyzji podatkowych w Polsce*, Białystok 2014, ss. 199

Celem niniejszej monografii było zaprezentowanie instytucji zaskarżania rozstrzygnięć podatkowych (decyzji, postanowień). Mając na uwadze rozwiązania prawne przyjęte przez ustawodawcę w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Konstytucja RP), pod pojęciem zaskarżania rozstrzygnięć podatkowych należałoby rozumieć wszelkie instytucje procesowe, za pomocą których uprawnione podmioty mogą żądać weryfikacji rozstrzygnięć administracyjnych (decyzji, postanowień) w celu ich kasacji lub reformacji. Należą zatem do nich w szczególności odwołanie, zażalenie, wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy, wnioski o zmiany rozstrzygnięcia w trybach nadzwyczajnych (wznowienie postępowania, unieważnienie decyzji) oraz skarga do sądu administracyjnego i skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Należy przy tym podkreślić, że na postępowanie podatkowe składają się czynności mające na celu ustalenie danego stanu faktycznego objętego obowiązkiem podatkowym oraz konkretyzacji zobowiązania podatkowego, czyli jego ustalenia lub określenia. W doktrynie prawa administracyjnego wskazuje się, że w stosunku do środków zaskarżenia można dokonywać różnych klasyfikacji, w zależności od przyjętych kryteriów doboru. Klasyfikacje te zostały przypomniane w monografii.

Jako zasadniczy problem badawczy w zakresie omawianej problematyki przyjęto potrzebę przeanalizowania obowiązujących w Polsce regulacji prawnych zaskarżania rozstrzygnięć podatkowych. Podstawową hipotezą badawczą, jaką skonstruowano na potrzeby pracy, było założenie, że zasadniczo prawidłowe są rozwiązania prawne odnoszące się do zaskarżania rozstrzygnięć podatkowych, chociaż w wielu miejscach wymagają udoskonaleń, a nawet reform. Celem publikacji było uwypuklenie nie tylko elementów teoretycznych odnoszących się do zaskarżania rozstrzygnięć podatkowych, ale również przedstawienie istniejących w ocenie autora wadliwości oraz luk w omawianych instytucjach prawnych. Z kolei wykazane mankamenty omawianych rozwiązań prawnych stały się w konsekwencji powodem do sprecyzowania zmian określonych przepisów prawa.

Zaprezentowaną pracę przede wszystkim oparto na metodzie prawno-dogmatycznej (jurydycznej). Szerokiej analizie zostały poddane wszystkie przepisy prawa, które odnoszą się do instytucji zaskarżania rozstrzygnięć podatkowych w Polsce. Również uwzględniono poglądy prezentowane w doktrynie prawa, literaturze przedmiotu oraz orzecznictwie sądowym. W tym ostatnim przypadku wielokrotnie cytowano postanowienia, wyroki i uchwały TK, NSA i WSA. Sięgnięto nie tylko do rozstrzygnięć, które zapadły w dużych ośrodkach miejskich, ale i mniejszych, takich jak Elbląg, Gliwice czy Gorzów Wielkopolski. W monografii odwołano się także do metody prawno-porównawczej.

Wyżej zaprezentowane problemy i hipotezy badawcze znalazły swoje odzwierciedlenie w przyjętej konstrukcji monografii. W pierwszym rozdziale książki zaprezentowano rozwiązania prawne odnoszące się do zaskarżania rozstrzygnięć podatkowych obowiązujących w Polsce w okresie od 1918 r. do 1997 r. Szczegółowo omówiono zaskarżanie decyzji podatkowych w okresie międzywojennym, kładąc nacisk na pojęcie możliwości „odwołania się” przewidziane w Ordynacji podatkowej z 1934 r., jednocześnie podkreślając rolę NTA przy zaskarżaniu decyzji podatkowych. Zaprezentowano także prawne możliwości weryfikacji rozstrzygnięć podatkowych w okresie od 1946 r. do 1980 r. Struktury zaskarżania decyzji podatkowym w danym okresie zostały przedstawione na autorskich schematach i wykresach. Refleksje nad instytucjami obowiązującymi w tych latach pomogły w lepszym zrozumieniu instytucji zaskarżania rozstrzygnięć podatkowych oraz sformułowaniu wniosków *de lege lata* oraz *de lege ferenda*.

Drugi rozdział publikacji został poświęcony rozważaniom dotyczącym prawa do zaskarżania decyzji podatkowych jako konstytucyjnego środka ochrony wolności i praw obywatelskich. W tej części pracy podjęto próbę zdefiniowania pojęcia „zaskarżania rozstrzygnięć podatkowych” w ujęciu teoretycznym oraz dokonanych w doktrynie prawa administracyjnego klasyfikacji tego pojęcia. Zaprezentowano również głos w dyskusji w przedmiocie kwestii pojęcia „instancyjności postępowania administracyjnego” w rozumieniu art. 78 Konstytucji RP, jednocześnie proponując zmianę tej regulacji (szczegóły przedstawiono we wnioskach końcowych).

Rozdział trzeci książki zawiera obszerne omówienie zarówno zagadnień teoretycznych, jak i praktycznych zaskarżania rozstrzygnięć podatkowych na podstawie Ordynacji podatkowej z 29 sierpnia 1997 r. Począwszy od pojęcia organu podatkowego, aż po inne formy kontroli rozstrzygnięć podatkowych, dokonano szczegółowych analiz tych instytucji prawnych, między innymi posiłkując się bogatym orzecznictwem sądów administracyjnych.

W rozdziale czwartym zaprezentowano instytucje kontroli organów władzy publicznej sprawowanej przez polskie sądy administracyjne oraz wydawanych przez nie rozstrzygnięć podatkowych. Przywrócenie w Polsce od 1980 r. tej „obywatelskiej pośredniej formy kontroli” organów władzy publicznej bardzo dobrze wpisuje się w treść art. 2 Konstytucji RP jako państwa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Właśnie ten aspekt działalności sądów administracyjnych w Polsce warty był szczególnego podkreślenia i prezentowania w orzecznictwie tych sądów.

Rozdział piąty zawiera przedstawienie instytucji zaskarżenia rozstrzygnięć podatkowych na przykładzie wybranych krajów Unii Europejskiej, tj. Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii, Republiki Francuskiej oraz Republiki Federalnej Niemiec. Poświęcony przez autora czas na analizę funkcjonujących tam rozwiązań prawnych, łącznie z wyjazdami do organów i sądów tych krajów, utwierdza w przekonaniu, że polski ustawodawca powinien rozważyć skorzystanie z wielu cennych doświadczeń tych krajów w doskonaleniu polskich instytucji zaskarżania rozstrzygnięć podatkowych.

We wnioskach autor publikacji zawarł szereg postulatów *de lege lata* oraz *de lege ferenda* wprowadzenia do rozwiązań prawnych polskiego systemu podatkowego. Propozycje zmian pojawiły się w wyniku szczegółowych badań i analiz prawnych instytucji zaskarżania rozstrzygnięć podatkowych zaprezentowanych wcześniej na stronach tej książki.

Po pierwsze, niezbędne są zmiany w strukturze organów podatkowych oraz skarbowych. Za właściwe wydaje się zreformowanie rządowych odwoławczych organów podatkowych, tj. dyrektorów izb skarbowych oraz dyrektorów izb celnych. Pierwszym krokiem powinna być konsolidacja w sferze orzecniczej co do ich właściwości rzeczowej i miejscowej. Moim zdaniem, w oparciu o izby skarbowe oraz izby celne, należy w każdym mieście wojewódzkim utworzyć Odwoławcze Izby Skarbowe (OIS). Organy te powinny funkcjonować na wzór samorządowych kolegiów odwoławczych (SKO), z udziałem etatowych oraz pozaetatowych ich członków, wybieranych spośród przedstawicieli organizacji podatników, przedsiębiorców oraz samorządu doradców podatkowych, adwokatów i radców prawnych. Składy orzekające powinny być trzyosobowe oraz pięcioosobowe (do spraw bardziej skomplikowanych). Udział tak szerokiej reprezentacji w wykonywaniu funkcji orzecniczej wpłynąłby zarówno na poziom orzecznictwa, jak też społeczne poczucie efektywniejszej realizacji wzbudzania zaufania do organów podatkowych. Jednocześnie mógłby przyczynić się do spadku ilości spraw podatkowych wpływających do rozpatrzenia przez sądy administracyjne. Ponadto należałoby także wprowadzić obowiązkową

rozprawę przed Odwoławczymi Izbami Skarbowymi jako istotny element realizacji zasady kontrydiktoryjności w podatkowym postępowaniu odwoławczym.

Po drugie, niezbędnym wydaje się wprowadzenie takiego zapisu do treści art. 78 Konstytucji RP, który nie będzie pozostawiał jakichkolwiek wątpliwości co do zgodności z postanowieniami Konstytucji RP, instytucji związanych z podejmowaniem rozstrzygnięć (po wniesieniu środka zaskarżenia) przez te same organy podatkowe (art. 221 o.p., art. 226 o.p. oraz art. 54 § 3 p.p.s.a.). Proponuję zmianę regulacji art. 78 Konstytucji RP, z zapisu w obecnym brzmieniu: „każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Wyjątki od tej zasady oraz tryb zaskarżania określa ustawa”, na zapis: „każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń sądów wydanych w pierwszej instancji oraz zaskarżenia rozstrzygnięć organów administracji. Wyjątki od tej zasady oraz tryb zaskarżania określa ustawa”.

Po trzecie, należy niezwłocznie dokonać szeregu zmian w ogólnych przepisach prawa podatkowego:

- W szczególności nie do zaakceptowania w obecnym stanie prawnym jest brak ustawowej definicji pojęcia „wydania decyzji”. W uchwale z dnia 14 grudnia 2009 r. NSA w składzie Pełnej Izby Finansowej stwierdził, że „w stanie prawnym obowiązującym od dnia 1 lipca 2007 r. pojęcie »niewydanie interpretacji« użyte w art. 14o § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, ze zm.), nie oznacza braku jej doręczenia w terminie 3 miesięcy od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w art. 14d powołanej ustawy”¹. Oznacza to, że pod pojęciem „wydania” interpretacji (decyzji) należy rozumieć jej podpisanie przez uprawniony podmiot. Przyjęta wykładnia pojęcia wydania interpretacji jest dość swoistym, wypracowanym w wyżej opisanej uchwale NSA, trudnym kompromisem. Już z tego powodu nie może zadowalać wszystkich zainteresowanych stron. Ustawodawca powinien niezwłocznie zdefiniować pojęcie „wydania” interpretacji czy pojęcie „wydania” decyzji (postanowienia). Moim zdaniem z pojęciem wydania decyzji musi zatem iść w parze nie tylko element „imiennie oznaczonego adresata”, lecz także potwierdzony (z datą) fakt fizycznego wyekspediowania pisemnej decyzji (postanowienia). Zatem, gdy organ podatkowy zdecyduje się skierować decyzję do podatnika (bądź innego uczestnika postępowania podatkowego), wykorzystując do tego celu na przykład w polskiej placówce operatora wyznaczonego (Poczta Polska S.A.), to momentem wydania decyzji (postanowienia) będzie chwila przyjęcia decyzji (postanowienia) do dalszego przesłania

---

¹ Uchwała NSA w składzie Pełnej Izby Finansowej z dnia 14 grudnia 2009 r., FPS 7/09, POP 2010, z. 2, poz. 119.

przez uprawnioną osobę wymienionej instytucji. Jeżeli natomiast decyzja (postanowienie) ma być doręczona przez pracownika organu podatkowego, to momentem wydania decyzji będzie chwila przyjęcia decyzji do dalszego przesłania przez pracownika tegoż organu podatkowego. Taka na przykład wyżej opisana definicja pojęcia „wydania pisma podatkowego” przez organ podatkowy mogłaby zostać wprowadzona przez ustawodawcę do art. 3 o.p., zawierającego słowniczek pojęć ustawowych.

- Należy zmienić treść art. 222 o.p., gdyż ustawodawca w sposób absolutnie nieuprawniony wskazuje, że wszystkie elementy zawarte w odwołaniu, tj. 1) zarzuty przeciw decyzji, 2) istotę i zakres żądania będącego przedmiotem odwołania oraz 3) dowody uzasadniające to żądanie, należy jednoznacznie określać jako obligatoryjne. Tymczasem ostatni z elementów odwołania, tj. 3) „wskazywanie dowodów uzasadniających to żądanie”, nie zawsze jest możliwy do wykonania. Na przykład wówczas, gdy spór dotyczy wykładni przepisów prawa.

- Nie ma powodów, aby w sposób rygorystyczny utrzymywać rozwiązania prawne nakazujące bezwzględne posługiwanie się przez stronę postępowania podatkowego (innych uczestników) wyłącznie oryginalnym podpisem, czynionym we wnoszonych przez nią podaniach, jako warunek skutecznego prawnie uruchomienia tegoż postępowania. Rozwój technik informatycznych nie wytrzymuje tu przysłowiowej próby czasu. Należy zgodzić się z poglądami tych, którzy wskazują, że przy przesyłaniu pism drogą przekazu internetowego mogłoby skutecznie wszczynać dane postępowanie również pismo opatrzone skopiowanym podpisem (skan dokumentu). Doświadczenia innych krajów w poruszanej kwestii (np. Wielkiej Brytanii, Francji) przekonują o słuszności wyboru takiego kierunku rozwiązań prawnych.

- Przepisy działu o.p. poświęcone odwołaniom powinny zostać uzupełnione o jednoznaczne uregulowanie, który z organów podatkowych: pierwszej instancji czy organ odwoławczy, powinien wezwać odwołującego się do uzupełnienia odwołania. Należy przypomnieć, że w sytuacji, gdy wniesione odwołanie nie zawiera któregoś z istotnych elementów odwołania, tj. między innymi „wskazania dowodów”, należy wezwać wnoszącego do usunięcia braków w terminie 7 dni, z pouczeniem, że niewypełnienie tego warunku spowoduje pozostawienie odwołania bez rozpatrzenia (art. 169 § 1 o.p.). Dokonując wykładni celowościowej przywoływanych unormowań, należy przyjąć, że w pierwszej kolejności na organie podatkowym pierwszej instancji ciąży ów obowiązek wezwania odwołującego się w tym trybie. Co nie oznacza, że organ odwoławczy zostaje wówczas pozbawiony uprawnień w tym zakresie. Takie rozumienie tych unormowań znajduje również potwierdzenie wśród

innych autorów. Ten obowiązek ciąży na organie podatkowym pierwszej instancji. Po pierwsze: dlatego że za jego pośrednictwem wnosi się odwołanie do organu odwoławczego. Po drugie: dlatego że to ten organ ma prawo skorzystać z instytucji samokontroli własnego rozstrzygnięcia, przewidzianej w art. 226 o.p. Brak w tym zakresie w odwołaniu, stwierdzony przez organ podatkowy pierwszej instancji, może ograniczać stosowanie samokontroli własnego rozstrzygnięcia wydanego przez ten organ podatkowy. Takim ograniczeniem samokontroli organu podatkowego pierwszej instancji byłoby pozbawienie tego organu uprawnień przewidzianych w przepisach art. 169 § 1 o.p. w zw. z art. 222 o.p. Po trzeciej: organ podatkowy pierwszej instancji przekazując sprawę, jest obowiązany nie tylko ustosunkować się do przedstawionych zarzutów, ale także poinformować stronę o sposobie ustosunkowania się do nich. Orzecznictwo dowodzi, że mamy do czynienia z niejednorodną praktyką w tym zakresie.

- Należy skorygować unormowania art. 226 o.p., odnoszące się do autokontroli organów podatkowych, po wniesieniu środka zaskarżenia (odwołania, zażalenia). Nie ma powodów, aby utrzymywać rozwiązanie prawne, polegające na tym, że jeżeli organ podatkowy, który wydał decyzję (postanowienie), uzna, że odwołanie (zażalenie) wniesione przez stronę zasługuje na uwzględnienie w całości, to wówczas może wydać nową decyzję (postanowienie), którą uchyli lub zmieni zaskarżoną decyzję (postanowienie). Organ podatkowy powinien także mieć możliwość uchylecia lub zmiany zaskarżonej decyzji (postanowienia), jeżeli uzna nawet, że odwołanie (zażalenie) zasługuje w części na uwzględnienie.

- Dookreślenia wymagają przesłanki dające podatkowemu organowi odwoławczemu możliwość kasacyjnego rozstrzygnięcia w sprawie. Nie wiadomo bowiem (pomimo bogatego orzecznictwa w tym zakresie), jak należy właściwie zinterpretować pojęcia „w całości lub w znacznej części”. Decyzję, o jakiej mowa w art. 233 § 2 o.p., organ odwoławczy może wydać tylko wówczas, gdy spełnione są przesłanki wymienione w tym przepisie prawa, tj. wówczas, gdy organ pierwszej instancji albo w ogóle nie przeprowadził postępowania wyjaśniającego, albo przeprowadzone postępowanie wyjaśniające nie jest wystarczające do prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy i jednocześnie brak podstawy do zastosowania przez organ odwoławczy art. 229 o.p., tj. przeprowadzenia przez organ odwoławczy uzupełniającego postępowania dowodowego.

- Samorządowe kolegia odwoławcze (SKO) powinny odzyskać „pełne uprawnienia orzecznicze” przysługujące podatkowym organom odwoławczym. Obecnie stosownie do treści art. 233 § 3 o.p. samorządowe kolegium odwoławcze uprawnione jest do wydania

decyzji uchylającej i rozstrzygającej sprawę co do istoty jedynie w przypadku, gdy przepisy prawa nie pozostawiają sposobu jej rozstrzygnięcia uznaniu organu podatkowego pierwszej instancji. W pozostałych przypadkach samorządowe kolegium odwoławcze uwzględniając odwołanie, ogranicza się do uchylenia zaskarżonej decyzji. Nie ma jakichkolwiek obecnie powodów, aby taki „ułamny” element uprawnień orzeczniczych SKO utrzymywać w dalszym ciągu w ustawodawstwie.

Niniejsza książka powstała w oparciu o materiały badawcze realizowanego w latach 2010-2013 projektu nr N N110 184838 – „Model odwoławczy postępowania podatkowego”, w ramach którego habilitant (kierownik projektu) przeprowadził badania między innymi w trzech krajach Unii Europejskiej, tj. Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii, Republice Francuskiej oraz Republice Federalnej Niemiec. Dlatego też rozwiązania prawne tych krajów, odnoszące się do zaskarzania rozstrzygnięć podatkowych, stanowiły również możliwość porównania z podobnymi instytucjami prawa obowiązującymi w Polsce.

W recenzji do prezentowanej monografii prof. zw. dr hab. Jan Głuchowski zwrócił uwagę między innymi na następujące kwestie.

Po pierwsze zauważył, że praca jest jednym z elementów rozważań na temat szeroko rozumianego zaskarzania rozstrzygnięć podatkowych. Autor rozumie pod tym pojęciem wszelkie instytucje procesowe, za pomocą których uprawnione podmioty mogą żądać rozstrzygnięć administracyjnych, a więc decyzji i postanowień, w celu ich kasacji lub zmiany. Na wymienionej liście znalazły się: odwołania, zażalenia, wnioski o ponowne rozstrzygnięcie sprawy lub o zmianę rozstrzygnięcia w przewidzianym trybie oraz skarga do sądu administracyjnego lub skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Przytoczone fakty świadczą o kompleksowym i wyczerpującym postrzeganiu materii badawczej.

Po drugie wskazywał, że w pracy przedstawiono przede wszystkim istniejące w przeszłości i obecne stany faktyczne związane z zaskarzaniem decyzji podatkowych w polskich realiach. Opis opiera się na obowiązujących regulacjach normatywnych oraz rozstrzygnięciach sądowych. W tym ostatnim przypadku są to nie tylko orzeczenia, postanowienia i uchwały, ale przede wszystkim najliczniejsze (łącznie 137) wyroki TK, NSA i WSA. Chwalebną rzeczą jest, że sięgnięto nie tylko do wyroków, które zapadały w dużych ośrodkach miejskich, ale i mniejszych, takich jak Gliwice, Elbląg czy Gorzów Wielkopolski.

Po trzecie podnosił, że bardzo wartościową częścią jest ostatni rozdział porównawczy. Zaprezentowano w nim modele zaskarzania decyzji podatkowych w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii, Republice Francuskiej oraz Republice Federalnej Niemiec. Na pochwałę zasługuje sam dobór państw. W przypadku Anglii opis został oparty nie tylko na

rodzimej literaturze przedmiotu, ale i raporcie studyjnym dr. S. Presnarowicza w Trybunale Podatkowym w Londynie (s. 151 i 157). Podobnie ma się rzecz z Francją. Wykorzystano tu materiał z raportu kwerendalnego z wizyty w Dyrekcji Generalnej Podatków w Paryżu (s. 160). Nie inaczej jest w przypadku Republiki Federalnej Niemiec. Tych wizyt było więcej, co wynika z przypisu na s. 171, i miały miejsce w latach 2007-2009. Jednocześnie można zauważyć, że w odniesieniu do wymienionych krajów zaprezentowany materiał jest znacznie szerszy w stosunku do brzmienia tytułów („model zaskarżania decyzji podatkowych”).

W konkluzji nadmieniał, że generalnie praca kwalifikuje się do wydania jako monografia naukowa. Jej treść dowodzi nie tylko umiejętności prowadzenia dywagacji teoretycznych, ale i biegłej oraz chwalebnej znajomości rodzimej praktyki zaskarżania decyzji podatkowych i oferowania wyroków sądowych, co jest rzadkością w polskiej literaturze przedmiotu.

4.3. jednotematyczny cykl publikacji, który na potrzeby niniejszego autoreferatu został zatytułowany: „Model odwoławczy polskiego postępowania odwoławczego oraz wybranych krajów Unii Europejskiej”, składający się z następujących opracowań:

1) Presnarowicz Sławomir, *Zasady ogólne postępowania podatkowego*, [w:] *System prawa finansowego. T. 3. Prawo daninowe*, pod red. Leonarda Etela, Warszawa 2010, s. 731-740.

W pracy tej zostało zaprezentowanych 11 ogólnych zasad postępowania podatkowego zawartych w art. 120-129 Ordynacji podatkowej (o.p.), tj. legalności i praworządności (art. 120 o.p.), wzbudzania zaufania do organów podatkowych (art. 121 § 1 o.p.), udzielania informacji (art. 121 § 2 o.p.), prawdy obiektywnej (art. 122 o.p.), czynnego udziału stron w postępowaniu (art. 123 § 1 o.p.), przekonywania (art. 124 o.p.), wnikliwości, szybkości i prostoty postępowania (art. 125 o.p.), pisemności (art. 126 o.p.), dwuinstancyjności postępowania (art. 127 o.p.), trwałości ostatecznych decyzji (art. 128 o.p.) oraz jawności postępowania wyłącznie dla stron (art. 129 o.p.). Habilitant zauważył, że zasady te nie mają tylko cech wytycznych pozostawionych bez sankcji procesowych, lecz są normami prawa, których naruszenie jest oceniane z takim skutkiem prawnym przez organy podatkowe i sądy administracyjne, jak naruszenie jakiegokolwiek przepisu prawa materialnego. W ramach omawiania każdej z tych zasad w sposób syntetyczny ujęto najważniejsze elementy

charakteryzujące daną regułę, wykorzystując poglądy doktryny prawa, orzecznictwo sądów oraz praktykę.

2) Presnarowicz Sławomir, *Rozstrzygnięcia w jurysdykcyjnym postępowaniu podatkowym*, [w:] *System prawa finansowego. T. 3. Prawo daninowe*, pod red. Leonarda Etela, Warszawa 2010, s. 773-782.

W tej publikacji habilitant dokonał klasyfikacji rozstrzygnięć w jurysdykcyjnym postępowaniu podatkowym. Istotnym elementem było wskazanie, że w jurysdykcyjnym postępowaniu podatkowym możemy wyróżnić wydawane przez organy: (1) rozstrzygnięcia podatkowe; (2) quasi-rozstrzygnięcia podatkowe oraz (3) inne akty podatkowe. Na rozstrzygnięcia podatkowe składają się decyzje i postanowienia. Głównym celem wszczętego i prowadzonego jurysdykcyjnego postępowania podatkowego jest orzekanie przez organ w sprawie w drodze decyzji (art. 207 § 1 o.p.). Decyzja rozstrzyga sprawę co do jej istoty albo w inny sposób kończy postępowanie w danej instancji (art. 207 § 2 o.p.). Organ w toku jurysdykcyjnego postępowania podatkowego wydaje również postanowienia. Postanowienia co do zasady dotyczą poszczególnych kwestii wynikających w toku postępowania podatkowego, lecz nie rozstrzygają o istocie sprawy (art. 216 o.p.). Do quasi-rozstrzygnięć podatkowych należy zakwalifikować pisemne interpretacje przepisów prawa podatkowego (art. 14b o.p.) oraz decyzje w sprawie uznania prawidłowości wyboru i stosowania metody ustalenia ceny transakcyjnej pomiędzy podmiotami powiązаныmi (art. 20i o.p.). Do innych aktów podatkowych, niebędących rozstrzygnięciami podatkowymi, zaliczamy zaświadczenia wydawane przez organy podatkowe (art. 306a–306n o.p.). Rozstrzygnięcia te zostały przez habilitanta szczegółowo scharakteryzowane. W pracy habilitant między innymi wskazał również na możliwe przyjęcia kryteriów podziału decyzji podatkowych, jednocześnie zauważając, że w odrębnych publikacjach dokonał ich skatalogowania w ujęciu materialnoprawnym, jak też procesowym (S. Presnarowicz, (w:) *Ordynacja podatkowa. Komentarz*, red. C. Kosikowski i L. Etel, R. Dowgier, P. Pietrasz, M. Popławski, S. Presnarowicz, Warszawa 2009, s. 912–914 i S. Presnarowicz, *Wzory decyzji i innych pism w sprawach podatkowych dla wójtów, burmistrzów i prezydentów*, Warszawa 2004, ss. 316).

3) Presnarowicz Sławomir, *Nadzwyczajne środki weryfikacji rozstrzygnięć podatkowych*, [w:] *System prawa finansowego. T. 3. Prawo daninowe*, pod red. Leonarda Etela, Warszawa 2010, s. 797-803.

W pracy tej habilitant przeanalizował nadzwyczajne środki weryfikacji rozstrzygnięć podatkowych (wznowienia postępowania podatkowego; stwierdzenia nieważności rozstrzygnięć podatkowych; uchylecia w całości lub w części rozstrzygnięć podatkowych – art. 253-256 o.p.), wprowadzone przez ustawodawcę w Ordynacji podatkowej. Zasada trwałości decyzji (postanowień) wskazuje, że rozstrzygnięcia, od których nie służy odwołanie (zażalenie) w postępowaniu podatkowym, stają się ostateczne (art. 128 o.p.). Uchylenie lub zmiana tych decyzji (postanowień), stwierdzenie ich nieważności oraz wznowienie postępowania mogą nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych w o.p. oraz w ustawach dodatkowych. Decyzja podatkowa (postanowienie) jest ostateczna, jeżeli w pierwszej instancji strona nie złożyła od niej odwołania (zażalenia) bądź decyzję (postanowienie) tę wydał organ wyższej instancji w toku postępowania odwoławczego. Habilitant zauważył, że zasada ta ma służyć pewności obrotu prawnego, ponieważ chodzi o zapewnienie podmiotom stosunku prawnopodatkowego ochrony praw nabytych. W publikacji tej zostały omówione poszczególne instytucje nadzwyczajnych środków weryfikacji rozstrzygnięć podatkowych, z szerokim uwzględnieniem poglądów doktryny prawa oraz orzeczeń sądów administracyjnych.

4) Presnarowicz Sławomir, *Postępowanie odwoławcze*, [w:] *System prawa finansowego. T. 3. Prawo daninowe*, pod red. Leonarda Etela, Warszawa 2010, s. 782-796.

W ramach tego opracowania habilitant przeprowadził analizę instytucji jurysdykcyjnego podatkowego postępowania odwoławczego (zażaleniowego), wskazując za poglądami doktryny prawa, że w modelu tego postępowania można wyróżnić dwie fazy: (1) postępowanie odwoławcze (zażaleniowe) przed organem pierwszej instancji oraz (2) postępowanie odwoławcze (zażaleniowe) przed organem podatkowym wyższego stopnia. Podział taki wynika z istoty normatywnego ujęcia procedury wnoszenia odwołania (zażalenia) od rozstrzygnięć podatkowych (art. 223 o.p.). Zarówno bowiem odwołanie od decyzji podatkowej, jak również zażalenie na postanowienie podatkowe wnosi się za pośrednictwem organu, który wydał rozstrzygnięcie. W pracy tej podjęto próbę zdefiniowania pojęcia „podatkowej sprawy odwoławczej (zażaleniowej)”. Pod określeniem tym, w ocenie

habilitanta, należy rozumieć taki rodzaj sprawy podatkowej, która zaistniała w obrocie prawnym w związku z wniesieniem przez uprawniony podmiot odwołania (zażalenia) od rozstrzygnięcia podatkowego (decyzji, postanowienia). Habilitant postawił tezę, że odwołanie (zażalenie) w postępowaniu podatkowym co do zasady ma charakter względnie dewolutywny, z jednym wyłączeniem (bez skutku dewolutywnego). Względna dewolutywność odwołania (zażalenia) polega na tym, iż odwołanie (zażalenie) „przechodzi” wraz z daną sprawą do rozpatrzenia przez właściwy organ podatkowy wyższego stopnia (art. 220 § 2 o.p.), przy czym organ pierwszej instancji w jednym przypadku odstąpi od przekazania sprawy organowi podatkowemu wyższego stopnia. Mianowicie jeżeli organ, który wydał decyzję, uzna, że odwołanie wniesione przez stronę zasługuje na uwzględnienie w całości, wyda nową decyzję, którą uchyli lub zmieni zaskarżoną decyzję. Od nowej decyzji służy stronie odwołanie (art. 226 o.p.). Jednocześnie habilitant zauważył, że wniesienie odwołania lub zażalenia wywołuje skutek bezwzględnie suspensywny. Ustawodawca postanowił bowiem, że decyzja nieostateczna, nakładająca na stronę obowiązek podlegający wykonaniu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, nie podlega wykonaniu, chyba że decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności (art. 239a o.p.).

5) Presnarowicz Sławomir, *Wygaśnięcie decyzji podatkowej*, [w:] *System prawa finansowego. T. 3. Prawo daninowe*, pod red. Leonarda Etela, Warszawa 2010, s. 803-804.

Publikacja ta stanowi uzupełnienie cyklu „Realizacji zobowiązań podatkowych” w ramach „Systemu prawa finansowego. T. 3. Prawo daninowe” pod red. Leonarda Etela. Habilitant wskazuje w niej, przywołując orzecznictwo sądów administracyjnych, kiedy organ podatkowy jest zobowiązany do wygaszenia decyzji podatkowej.

6) Presnarowicz Sławomir, *Rozprawa w postępowaniu podatkowym*, [w:] *Ordynacja podatkowa w praktyce. Materiały konferencyjne*, Białystok 2007, s. 67-78.

W artykule tym habilitant w autorski sposób przedstawia instytucję rozprawy, która została wprowadzona do Ordynacji podatkowej od 1 stycznia 2007 r. Omawia przesłanki uzasadniające przeprowadzenie rozprawy z odwołaniem się do poglądów innych autorów. Analizuje również przesłanki będące podstawą do odmowy przeprowadzenia rozprawy. Odrębne podrozdziały zostały poświęcone: czynnościom poprzedzającym przeprowadzenie rozprawy, wskazaniu uczestników rozprawy oraz samego przebiegu rozprawy. Autor stawia

tezę i uzasadnia, dlaczego rozprawa jest częścią składową odwoławczego postępowania podatkowego. Z treści całej pracy nasuwa się szereg wniosków *de lege ferenda*.

7) Presnarowicz Sławomir, [art. 207 – art. 271], [w:] *Ordynacja podatkowa. Komentarz*, Kosikowski Cezary, Etel Leonard, Dowgier Rafał, Pietrasz Piotr, Popławski Mariusz, Presnarowicz Sławomir, wyd. 3, Warszawa 2009, s. 907-1050.

W tej obszernej publikacji habilitant dokonał bardzo szczegółowej analizy przepisów Ordynacji podatkowej zawartych w art. 207-271. Na szczególne podkreślenie zasługuje bardzo szczegółowe zaprezentowanie instytucji współdecydowania organów podatkowych. Autor stawia też tezę, że od instytucji umorzenia postępowania podatkowego określonej w art. 208 o.p. należy odróżnić przewidzianą w art. 165a o.p. – odmowę wszczęcia postępowania podatkowego. Habilitant zauważa, że przy odmowie wszczęcia postępowania podatkowego mamy do czynienia z tzw. uprzednimi przesłankami bezprzedmiotowości postępowania, natomiast przy umorzeniu postępowania podatkowego przesłanki bezprzedmiotowości mają charakter tzw. następczy. W przypadku pierwszej instytucji (odmowa wszczęcia postępowania podatkowego), zanim nastąpiło wszczęcie postępowania podatkowego, już zaistniała bezprzedmiotowość tego postępowania (np. podmiot występuje o umorzenie zaległości podatkowej, nie będąc podatnikiem). Natomiast w przypadku drugiej instytucji (umorzenie postępowania podatkowego), bezprzedmiotowość danego postępowania zaistniała po wszczęciu postępowania (np. podatnik wycofał wniosek o umorzenie zaległości podatkowej). Autorskim elementem jest również próba zdefiniowania pojęcia „wydania decyzji”. Z pojęciem wydania decyzji musi zatem iść w parze nie tylko element „imiennie oznaczonego adresata”, lecz także potwierdzony, z datą faktycznego wyekspediowania pisemnej decyzji.

8) Presnarowicz Sławomir, *Rozpatrywanie sporów podatkowych przed Trybunałem Administracyjnym w Wielkiej Brytanii*, [w:] *Sądownictwo administracyjne na Podlasiu 1994-2009*, kom. red. Wojciech Stachurski - przew. [et al.], Białystok 2009, s. 75-83.

W artykule tym habilitant analizuje zasady obowiązujące przy rozpatrywaniu sporów podatkowych przed Trybunałem Administracyjnym w Wielkiej Brytanii. Habilitant stawia tezę, że instytucja ta ma dość złożony charakter. Jednak jest ona szczególnie interesująca z uwagi na fakt, że odpowiednika takiego organu (sądu) nie znajdziemy w systemie funkcjonującym w Polsce. Trybunał ten posługując się stosunkowo mało skomplikowaną

procedurą prawną (efektywną w znaczeniu ekonomicznym), w swoich standardach orzeczniczych zbliża się do zasad kontroli rozstrzygnięć podatkowych, charakterystycznych dla sądów. To zmusza do refleksji i jako postulat *de lege ferenda* sugeruje polskiemu ustawodawcy, czy nie powinien rozważyć możliwości skorzystania, przynajmniej z niektórych rozwiązań prawnych typowych dla reguł postępowania obowiązujących przed brytyjskim Trybunałem, sprawdzonych przez wiele lat ich funkcjonowania.

9) Presnarowicz Sławomir, *System odvolání v daňovém řízení v České republice a Polsku*, [w:] *Aktuální otázky financí a finančního práva z hlediska fiskální a monetární podpory hospodářského růstu v zemích střední a východní Evropy po roce 2010. Soubor odborných statí z IX. mezinárodní vědecké konference*, Radim Boháč (ed.), Praha 2010, s. 560-570.

W publikacji tej autor w układzie porównawczym poddał szczegółowej analizie podatkowe instytucje odwoławcze obowiązujące w Republice Czeskiej oraz w Polsce. Habilitant stawia tezę, że istniejące w obu krajach rozwiązania prawne odnoszące się do odwołań w sprawach podatkowych mają bardzo zbliżony charakter. To uzasadnia w przyszłości podjęcie wspólnych prac badawczych przez naukowców z Republiki Czeskiej oraz Polski nad doskonaleniem tych procedur.

10) Преснарлович Славомир, *Доказательства в процедуре обжалования решений налоговых органов*, [w:] *Инновационное развитие общества в условиях интеграции правовых систем. Редакционная коллегия, Н.В. Сильченко (гл. ред.) (и др.), Гродно 2013, с. 88-90*; Presnarowicz Sławomir, *Dokazatel'stva v procedure obžalovanija rešenij nalogovyvh organov*, [w:] *Innovacionnoe razvitie obščestva v uslovijach integracii provovyh sistem*, redkol. N.V. Sil'čenko (gl. red.) [i dr.], Grodno 2013, s. 88-90.

W artykule tym habilitant odnosząc się do kwestii dowodowych w odwoławczym trybie zwyczajnym, po analizie takich zagadnień, jak: wymogi formalne odwołania (art. 222 o.p.), ich charakter (obligatoryjność, fakultatywność) czy wskazanie, na którym organie podatkowym (pierwszej instancji czy odwoławczym) ciąży obowiązek wezwania do uzupełnienia odwołania, stawia tezę, że pozostają one bardzo ważnym instrumentem zarówno ochrony praw podmiotów zobowiązanych (np. podatników), jak również właściwego wypełniania obowiązków przez podmioty uprawnione (organy podatkowe). Powyższe sugeruje, w ocenie habilitanta, konieczność podjęcia „przeгляду istniejących rozwiązań prawnych” pod kątem ewentualnych zmian przepisów prawnych.

11) Преснарлович Славомир, *Проблемы возникающие при обжаловании решений в польском налоговом процессе, /в:/ Проблемы правотворчества и правоприменения в государствах Центральной и Восточной Европы. Сборник научных статей. Редакционная коллегия, Н.В. Сильченко, Минск 2012, с. 163-166; Presnarowicz Sławomir, *Problemy, vznikajúšcie pri obžalovaní rešení v pol'skom nalogovom processe, [w:] Problemy pravotvorčestva i pravoprímenenija v gosudarstvach Central'noj i Vostočnoj Evropy. Sbornik naučnych statej, red. kol. N.V. Sil'čenko [et al.], Minsk 2012, s. 163-166.**

W publikacji tej habilitant zwraca uwagę, że jednym z elementów statuujących model odwoławczy polskiego postępowania podatkowego są „wymogi formalne odwołania”. W tym wyznaczniku pojawia się problem: który z organów podatkowych, organ I instancji czy organ odwoławczy, powinien badać wymogi formalne odwołania przewidziane w art. 222 Ordynacji podatkowej? Ustawodawca bowiem w ogóle tej kwestii nie uregulował. Dlatego też wskazuje na potrzebę dokonania zmiany istniejących unormowań, odnośnie do obowiązków i uprawnień organów podatkowych – w przedmiocie badania wymogów formalnych odwołania.

12) Presnarowicz Sławomir, *Dowody w odwoławczym postępowaniu podatkowym oraz w procedurach nadzwyczajnych wzruszeń decyzji podatkowych, [w:] Ordynacja podatkowa. Dowody w postępowaniu podatkowym, pod red. Rafała Dowgiera, Białystok 2013, s. 198-211.*

W artykule tym habilitant zwraca uwagę, że problematyka dowodów oraz postępowania dowodowego (wyjaśniającego), zarówno w tzw. zwyczajnym oraz nadzwyczajnych trybach wzruszeń decyzji podatkowych, coraz częściej staje się przedmiotem licznych sporów w orzecznictwie oraz w doktrynie prawa. Celem tej pracy była próba odniesienia się do jedynie wybranych zagadnień „problematyki dowodowej”, budzącej, jak się wydaje, najwięcej kontrowersji w praktyce. Nie mniej ważnym elementem na tle przesłanki „dowodu” we wzajemnych relacjach trybów nadzwyczajnych wzruszeń rozstrzygnięć podatkowych jest również kwestia zastosowania właściwego danego trybu (np. wznowienie postępowania podatkowego czy zmian na podstawie art. 254 o.p.).

13) Преснарлович Славомир, *Избранные проблемы обжалования решений в польском налоговом процессе на примере исследований, проведенных среди работников гминных налоговых органов (войтов, бугомистов, президентов)*, /в:/ *Финансовые процедуры стран Центральной и Восточной Европы*, Под ред. Славомира Преснарловича, Белосток 2013, с. 211-227; Presnarowicz Sławomir, *Izbranne problemy obżalowanija rešenij v pol'skom nalogovom processe na primere issledovanij, provedënnnych sredi rabotnikov gminnych nalogovych organov (vojtov, buromistrov, prezidentov)*, [w:] *Finansovye procedury stran Central'noj i Vostočnoj Evropy*, pod red. Slavomira Presnaroviča, Białystok 2013, s. 211-227.

W opublikowanej pracy autor stawia tezę, że zdecydowana większość organów podatkowych pierwszej instancji (wójtów, burmistrzów, prezydentów) wykonuje obowiązki przewidziane przez ustawodawcę art. 169 o.p. w związku z art. 222 o.p. (70,6%). Pozostała część (29,4%) nie wykonuje jednak swoich obowiązków przewidzianych w tym przepisie. Badania habilitanta wskazują, że istnieją realne powody, również natury prawnej, że organy podatkowe pierwszej instancji nie wzywają wnoszącego odwołanie do usunięcia braków w trybie art. 169 o.p. Powodów takich postaw (zaniechań) tych podmiotów, jak się wydaje, może być co najmniej kilka. Po pierwsze organ pierwszej instancji stosownie do art. 227 § 1 o.p. ma 14 dni od dnia otrzymania odwołania do przekazania go wraz z aktami sprawy organowi odwoławczemu. Jeżeli tego nie uczyni we wskazanym terminie, naraża się na zarzut procesowy niewypełniania terminowo swoich obowiązków. Po drugie nieprzekazanie przez organ pierwszej instancji w terminie 14 dni odwołania organowi odwoławczemu powoduje, iż przy sprawach *stricte* wymiarowych, zgodnie z art. 54 § 1 pkt 2 o.p., nie nalicza się odsetek od następnego dnia po upływie tegoż terminu (skutek materialnoprawny). Po trzecie wreszcie organ pierwszej instancji ma mniej obowiązków, gdyż na przykład przy braku zarzutów przeciwko decyzji w odwołaniu nie musi na nie odpowiadać.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

5.1. Publikacje naukowe w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JRC) lub na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH)

Brak

5.2. W ramach moich zainteresowań naukowych powstały też podręczniki z zakresu prawa podatkowego, których jestem autorem lub współautorem:

- 1) Presnarowicz Sławomir, *Kontrola podatkowa*, [w:] *Finanse publiczne i prawo finansowe*, pod red. Cezarego Kosikowskiego i Eugeniusza Ruśkowskiego, Warszawa 2003, s. 772-777.
- 2) Presnarowicz Sławomir, *Postępowanie egzekucyjne świadczeń daninowych*, [w:] *Finanse publiczne i prawo finansowe*, pod red. Cezarego Kosikowskiego i Eugeniusza Ruśkowskiego, Warszawa 2003, s. 650-655.
- 3) Presnarowicz Sławomir, *Wygasanie zobowiązań podatkowych*, [w:] *Finanse publiczne i prawo finansowe*, pod red. Cezarego Kosikowskiego i Eugeniusza Ruśkowskiego, Warszawa 2003, s. 501-508.
- 4) Presnarowicz Sławomir, *Kontrola realizacji zobowiązań podatkowych*, [w:] *Prawo podatkowe*, Leonard Etel (red.), Warszawa 2005, s. 282-292.
- 5) Presnarowicz Sławomir, *Postępowanie podatkowe i czynności sprawdzające*, [w:] *Prawo podatkowe*, Leonard Etel (red.), Warszawa 2005, s. 242-281
- 7) Presnarowicz Sławomir, *Kontrola podatkowa*, [w:] *Finanse publiczne i prawo finansowe*, pod red. Cezarego Kosikowskiego i Eugeniusza Ruśkowskiego, wyd. 2, Warszawa 2006, s. 835-840.
- 8) Presnarowicz Sławomir, *Postępowanie egzekucyjne świadczeń daninowych*, [w:] *Finanse publiczne i prawo finansowe*, pod red. Cezarego Kosikowskiego i Eugeniusza Ruśkowskiego, wyd. 2, Warszawa 2006, s. 696-702.
- 9) Presnarowicz Sławomir, *Wygasanie zobowiązań podatkowych*, [w:] *Finanse publiczne i prawo finansowe*, pod red. Cezarego Kosikowskiego i Eugeniusza Ruśkowskiego, wyd. 2, Warszawa 2006, s. 535-543.
- 10) Presnarowicz Sławomir, *Kontrola realizacji zobowiązań podatkowych*, [w:] *Prawo podatkowe*, Leonard Etel (red.), wyd. 2, Warszawa 2008, s. 267-278.

11) Presnarowicz Sławomir, *Postępowanie egzekucyjne świadczeń daninowych*, [w:] *Finanse publiczne i prawo finansowe*, pod red. Cezarego Kosikowskiego i Eugeniusza Ruśkowskiego, wyd. 3, Warszawa 2008, s. 667-672.

12) Presnarowicz Sławomir, *Postępowanie podatkowe*, [w:] *Finanse publiczne i prawo finansowe*, pod red. Cezarego Kosikowskiego i Eugeniusza Ruśkowskiego, wyd. 3, Warszawa 2008, s. 638-667.

13) Presnarowicz Sławomir, *Postępowanie podatkowe i czynności sprawdzające*, [w:] *Prawo podatkowe*, Leonard Etel (red.), wyd. 2, Warszawa 2008, s. 222-266.

14) Presnarowicz Sławomir, *Wygasanie zobowiązań podatkowych*, [w:] *Finanse publiczne i prawo finansowe*, pod red. Cezarego Kosikowskiego i Eugeniusza Ruśkowskiego, wyd. 3, Warszawa 2008, s. 511-517.

15) Pietrasz Piotr, Presnarowicz Sławomir, *Postępowanie szczególne*, [w:] *Postępowanie sądowoadministracyjne. Ćwiczenia*, pod red. Piotra Pietrasza i Roberta Suwaja, Warszawa 2010, s. 192-200.

16) Pietrasz Piotr, Presnarowicz Sławomir, Lemańska Elżbieta, *Rozstrzygnięcia podejmowane w I instancji*, [w:] *Postępowanie sądowoadministracyjne. Ćwiczenia*, pod red. Piotra Pietrasza i Roberta Suwaja, Warszawa 2010, s. 201-226.

17) Suwaj Robert, Wincenciak Mirosław, Presnarowicz Sławomir, *Zasady postępowania sądowoadministracyjnego*, [w:] *Postępowanie sądowoadministracyjne. Ćwiczenia*, pod red. Piotra Pietrasza i Roberta Suwaja, Warszawa 2010, s. 37-58.

18) Presnarowicz Sławomir, *Kontrola realizacji zobowiązań podatkowych*, [w:] *Prawo podatkowe. Zarys wykładu*, Leonard Etel (red.), Warszawa 2013, s. 221-233.

19) Presnarowicz Sławomir, *Postępowanie podatkowe. Czynności sprawdzające*, [w:] *Prawo podatkowe. Zarys wykładu*, Leonard Etel (red.), Warszawa 2013, s. 177-220.

5.3. Autorstwo lub współautorstwo odpowiednio dla danego obszaru: opracowań zbiorowych, katalogów zbiorów, dokumentacja prac badawczych, ekspertyz:

1) Presnarowicz Sławomir, *Księga raportów z wizyt kwerendalnych. Wywiady i materiały. Raporty 2007-2009*, Białystok 2009, ss. 248 (zamieszczony na stronie: <http://pbc.biaman.pl/dlibra/docmetadata?id=25609&dirids=1&tab>).

2) Presnarowicz Sławomir, *Księga raportów z wizyt kwerendalnych. Wywiady i materiały. Raporty 2010-2012*, Białystok 2012, ss. 415 (zamieszczony na stronie: <http://pbc.biaman.pl/dlibra/docmetadata?id=25610&dirids=1&tab>).

Habilitant w latach 2007-2009 z własnych środków finansowych w okresie od 15 października 2007 r. do 19 maja 2009 r. odbył wizyty kwerendalne w organach podatkowych, sądach oraz innych instytucjach siedmiu krajów europejskich.

Natomiast od 1 lutego 2010 r. do 17 sierpnia 2012 r. brał udział w przedsięwzięciach naukowych w związku z przygotowaniem pracy habilitacyjnej nt. „Model odwoławczy postępowania podatkowego w Polsce” w ramach grantu habilitacyjnego GR-66.

Wyżej opisane „Księgi raportów z wizyt kwerendalnych” dokumentują prace badawcze podczas pobytów w: Anglii (Londyn, Bristol), Niemczech (Berlin, Cottbus, Freiburg), Francji (Paryż), Republice Czeskiej (Brno), Litwie (Wilno), Białorusi (Grodno), Szwajcarii (Bazylea), Austrii (Wiedeń), Rosji (Woroneż, Moskwa) oraz na Ukrainie (Lwów, Kijów, Charków).

5.4. Sumaryczny *impact factor* według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania

Brak

5.5. Liczba cytowań publikacji według bazy Web of Science (WoS)

Brak

5.6. Indeks Hirscha według bazy Web of Science (WoS):

Brak

5.7. Kierowanie międzynarodowymi i krajowymi projektami badawczymi oraz udział w takich projektach

- latach 2010-2014 kierownik projektu badawczego Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego nr N N110 184838 – „Model odwoławczy postępowania podatkowego”,

- udział jako wykonawca w projekcie badawczym KBN nr 1 H02A 008 27 pod kierunkiem prof. zw. dr. hab. Eugeniusza Ruśkowskiego pt. „Kontrola tworzenia i stosowania prawa podatkowego pod rządami Konstytucji RP”; w ramach projektu wykonanie prac badawczych oraz przygotowanie z tych prac pięciu raportów (łącznie str. 80).

5.8. Międzynarodowe i krajowe nagrody za działalność naukową albo artystyczną

Brak

5.9. Wygłoszenie referatów na międzynarodowych i krajowych konferencjach tematycznych

5.10. Wygłoszenie referatów na konferencjach międzynarodowych

- 1) Udział w międzynarodowej konferencji „Technika prawnicza w prawie publicznym” zorganizowanej przez Uniwersytet im. Janka Kupały w Grodnie, Białoruś 18-19.11.2010 r., wygłoszenie referatu „Model odwoławczy postępowania podatkowego w Polsce a zasady techniki prawniczej”;
- 2) Zorganizowanie Międzynarodowej konferencji naukowej na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku nt. „Procedury finansowe krajów Europy Środkowej i Wschodniej”, 27-28 lutego 2011 r. oraz wygłoszenie referatu nt. „Избранные проблемы обжалования решений в польском налоговом процессе на примере исследований, проведённых среди работников гминных налоговых органов: (войтов, бугомистов, президентов)”; Presnarowicz Sławomir, Izbrannye problemy obżalovanija rešenij v pol'skom nalogovom processe na primere issledovaniy, provedënykh sredi rabotnikov gminnykh nalogovykh organov (vojtov, buromistrov, prezidentov), (około 40-stu uczestników);
- 3) Udział w międzynarodowej konferencji naukowej na Białorusi w Grodnie, 26-28 kwietnia 2012 r.; wygłoszenie referatu nt. „Избранные проблемы, возникающие при обжаловании решений в польском налоговом процессе”;
- 4) Współorganizacja oraz udział w międzynarodowej konferencji naukowej w Białymstoku w terminie 14 stycznia 2013 r. „E-protokół – aspekty prawne i techniczne. Doświadczenia

brytyjskie oraz polskie”. Wygłoszenie referatu na temat: „Elektronizacja postępowania przed sądami administracyjnymi w Polsce – teraźniejszość a zamierzenia”;

5) Udział w międzynarodowej konferencji naukowej na Białorusi w Grodnie, 11-12 kwietnia 2013 r.; wygłoszenie referatu po rosyjsku nt. „Доказательства в процедуре обжалования решений налоговых органов”;

6) Udział w międzynarodowej konferencji w Omsku, 23-24 września 2013 r., oraz wygłoszenie referatu wspólnie z prof. zw. dr. hab. Eugeniuszem Ruśkowskim pt. „Problemy nalogovogo pravoprimerenija w Pol'she”; Rreferat opublikowany [w:] *Problemy nalogovogo pravoprimerenija v stranach Central'noj i Vostočnoj Evropy. Kollektivnaja monografija*, pod red. A.N. Kostjukova, Omsk 2013, s. 53-65.

7) Udział w międzynarodowej konferencji w Grodnie, 27-28 luty 2014 r., oraz wygłoszenie referatu nt. „Модель обжалования налоговых решений в Соединённом Королевстве Великобритании”; referat opublikowano [w:] *Правотворчество и правоприменение в условиях инновационного развития общества, Редакционная коллегия, Н.В. Сильченко* (гл. ред.) и др., Гродно 2014, с. 389-394.

5.11. Wygłoszenie referatów na konferencjach krajowych

1) Organizacja i prowadzenie konferencji nt. „Mediacji przed sądem” w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Białymstoku, 13 czerwca 2006 r.;

2) Udział w konferencji naukowej w Białymstoku pt. „Pomoc publiczna w podatkach” (głos w dyskusji, prowadzenie konferencji), 4-5 listopad 2010 r.;

3) Współorganizacja i udział konferencji naukowej w Augustowie „Ordynacja podatkowa w praktyce”, 5-7 czerwiec 2011 r.; wystąpienie z referatem nt. „Kontrola podatkowa prowadzona przez wójta, burmistrza (prezydenta miasta) – wybrane problemy praktyczne”;

4) Udział w konferencji naukowej w Augustowie pt. „Reforma podatków i opłat lokalnych w Polsce”, 1-2 grudnia 2011 r.; wystąpienie z referatem pt. „Podstawa opodatkowania w

podatku od nieruchomości – wybrane problemy występujące w praktyce oraz w orzecznictwie sądów administracyjnych”;

5) Udział w konferencji naukowej w Augustowie w terminie 27-29 maja 2012 r. pt. „Ordynacja podatkowa w praktyce. Dowody w postępowaniu podatkowym”; wystąpienie z referatem pt. „Dowody w odwoławczym postępowaniu podatkowym oraz w procedurach nadzwyczajnych wzruszeń decyzji podatkowych”.

Stanisław Pruszczyński